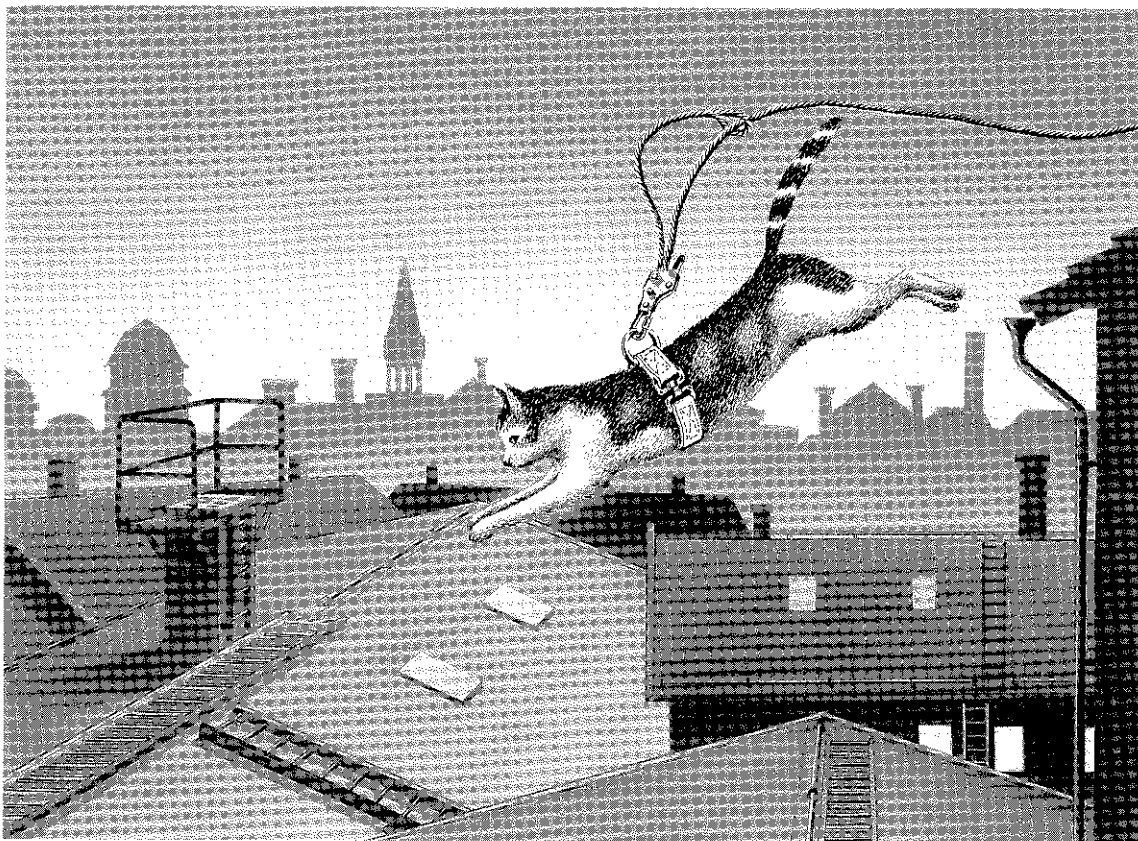

SÄKERHET PÅ TAK

EN SAMMANSTÄLLNING AV GÄLLANDE REGLER

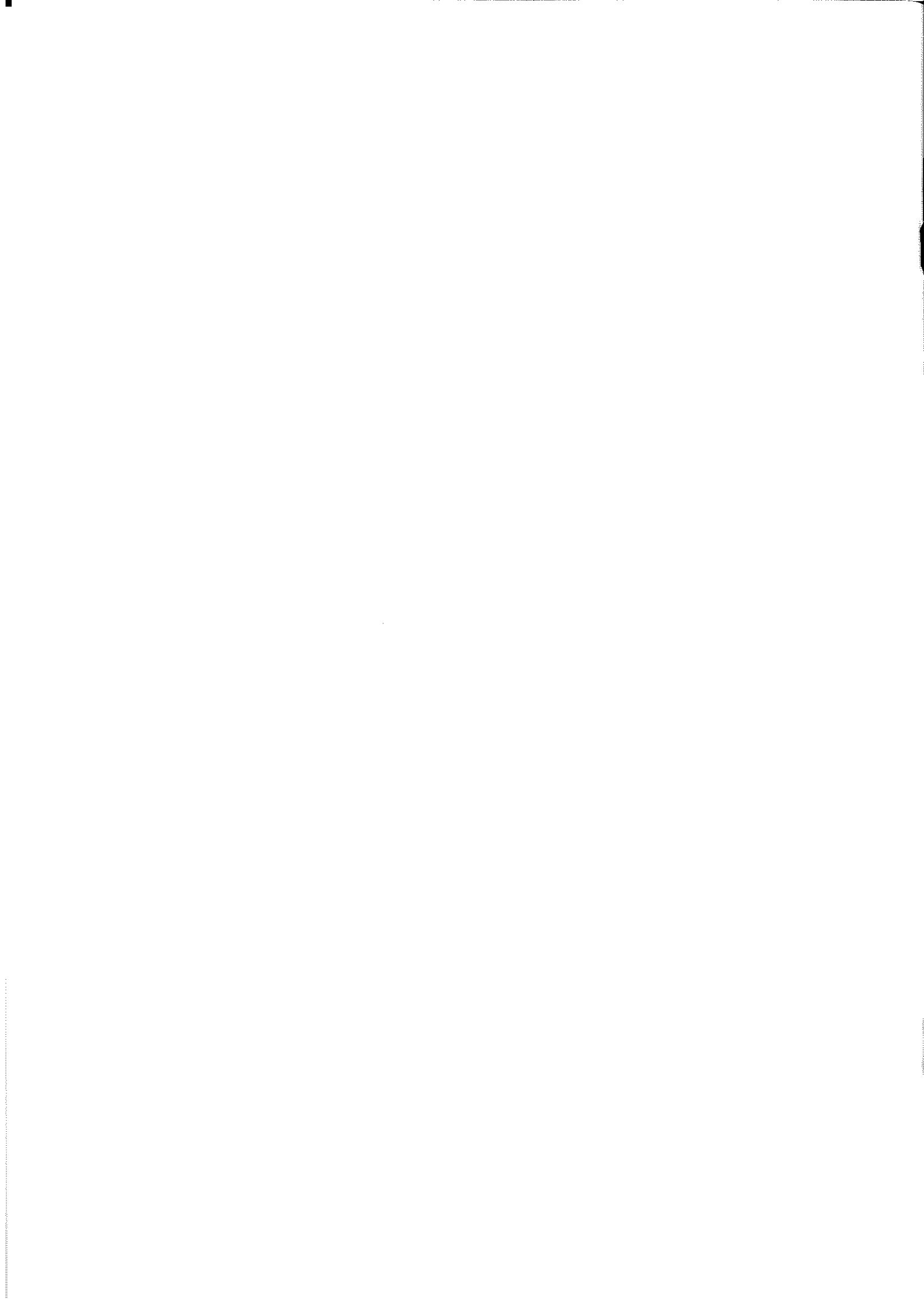
Revidering

Boverket

Rapport 2000:1

 BOVERKET

SÄKERHET PÅ TAK

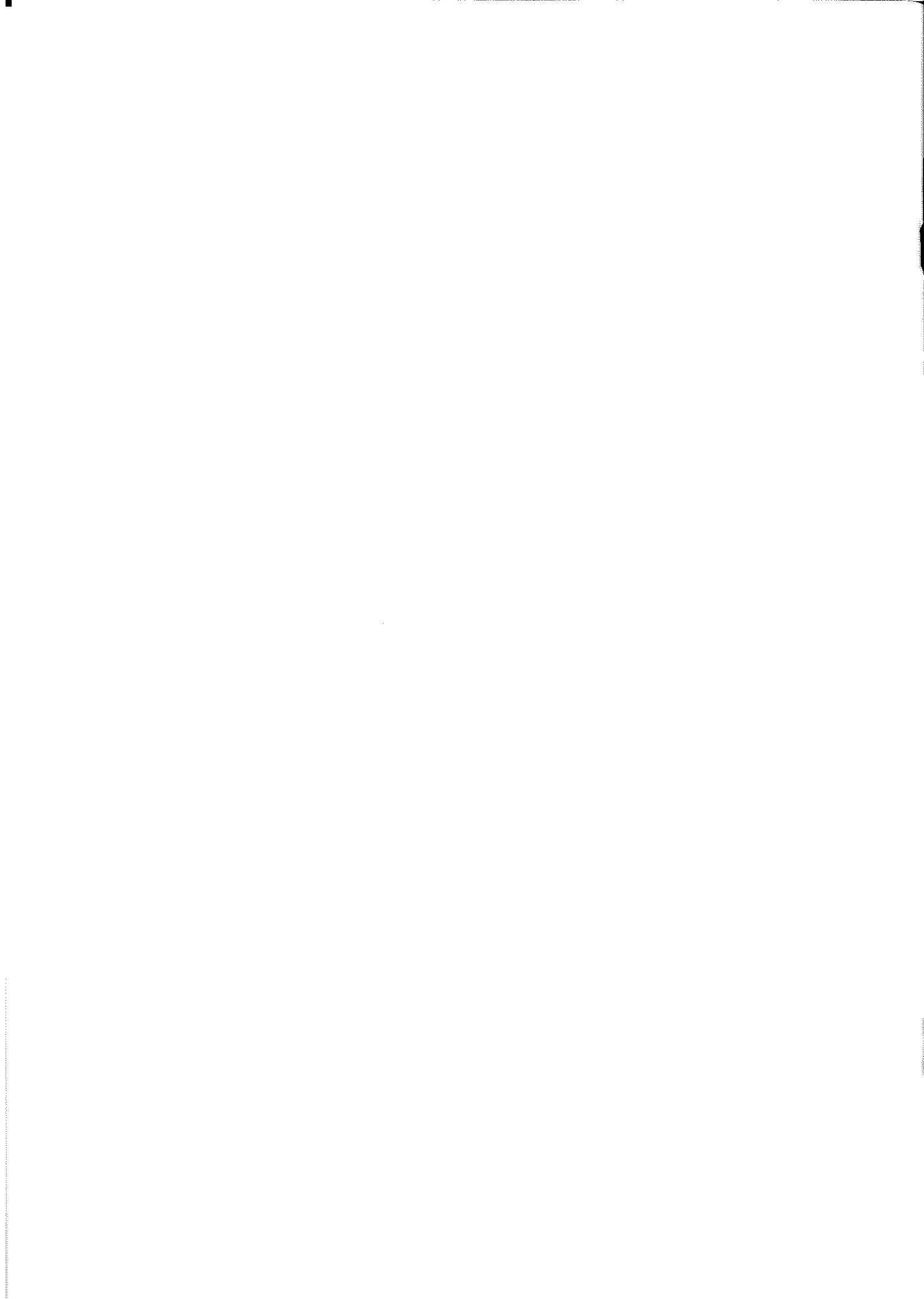
EN SAMMANSTÄLLNING AV GÄLLANDE REGLER

Revidering

Boverket

Rapport 2000:1

TITEL: Säkerhet på tak (revidering)
- en sammanställning av gällande regler
REDAKTÖR: Anna Törngren och Aslög Gyberg
UTGIVARE: Boverket, byggavdelningen
UTGIVNINGÅR: Januari 2000
UPPLAGA: 2
ANTAL: 10 000
TRYCK: Lenanders Tryckeri
ISBN: 91-7147-586-9
ISSN: 1104-5671

SAMMANDRAG: Rapporten är en sammanställning av gällande regler för säkerhet på tak, både när det gäller fasta säkerhetsanordningar och arbete som utförs på tak.

SÖKORD: Tak, yttertak, säkerhet, regler, tillämpning, ansvar, påföljder.

DIARIENUMMER: B 6083-41/99

RAPPORTEN KAN BESTÄLLAS FRÅN:
Boverket
Publikationsservice
Box 534, 371 23 Karlskrona
Fax: 0455-819 27
publikationsservice@boverket.se
www.boverket.se

© BOVERKET 2000

OMSLAG: Kjell Warnquist
ILLUSTRATION OMSLAG: Ingvar Haraldsson
LAYOUT: Kjell Warnquist
ILLUSTRATIONER: Ingvar Haraldsson

INNEHÅLL

Förord	5
Förkortningar	6

KAPITEL 1 • ANSVAR

Allmänt	7
Ansvar enligt plan - och bygglagen och lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m.	7
<i>Byggherren</i>	
<i>Byggnadens ägare</i>	
<i>Byggnadsnämnden</i>	
<i>Länsstyrelsen och Boverket</i>	
Ansvar enligt räddningstjänstlagen	8
<i>Byggnadens ägare eller innehavare</i>	
<i>Skorstensfejarmästaren</i>	
<i>Kommunal nämnd</i>	
<i>Länsstyrelsen och Räddningsverket</i>	
Ansvar enligt arbetsmiljölagen	9
<i>Arbetsgivare och arbetstagare</i>	
<i>Ansvar för andra än de egna arbetstagarna</i>	
<i>Samordningsansvar</i>	
<i>Projekteringsansvar</i>	
<i>Yrkesinspektionen och Arbetarskyddsstyrelsen</i>	

KAPITEL 2 • REGELSAMLINGAR

Allmänt	11
Fasta säkerhetsanordningar	11
<i>Lagar och förordningar</i>	
<i>Regler från myndigheter</i>	
<i>Föreskrifter m.m. till bygglagstiftningen</i>	
<i>Allmänna råd till räddningstjänstlagen</i>	
Arbete på tak	15
<i>Lagar och förordningar</i>	
<i>Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter</i>	

KAPITEL 3 • TILLÄMPNING

Bygglagstiftningen med föreskrifter	17
<i>Nybyggnad</i>	
<i>Ändring av byggnad</i>	
<i>Krav på förbättring av taksäkerheten</i>	
<i>Underhåll</i>	
Räddningstjänstlagen	19
Arbetsmiljölagen med föreskrifter	19

KAPITEL 4 • PÅFÖLJDER

Allmänt	21
Påföljder och ingripande enligt plan-och bygglagen	21
Påföljder och ingripande enligt räddningstjänstlagen	22
Påföljder och ingripande enligt arbetsmiljölagen m.m.	22

KAPITEL 5 • TABELLER OCH BILDEXEMPEL

Fasta säkerhetsanordningar	23
<i>Läsanvisningar</i>	
<i>Tabell 1: Byggnader</i>	24
<i>Tabell 2: Anordningar</i>	26
<i>Bildexempel före 1986</i>	39
<i>Bildexempel från och med 1986</i>	40

FÖRORD

Bäste läsare !

Detta är en reviderad utgåva av rapporten *Säkerhet på tak* (1993). Rapporten skrevs med ambitionen att ge en samlad bild av vilken taksäkerhet som lagstiftningen kräver. Anledningen till revideringen är att såväl lagar som föreskrifter har ändrats. Rapporten är nu också kompletterad med de krav räddningstjänstlagen ställer. Reglerna är de som gäller den 1 januari 2000.

Bestämmelserna om taksäkerhet har ändrats vid flera tillfällen. Vissa retroaktiva krav för äldre byggnader finns också. Det är alltså långt ifrån enkelt att ange vilka säkerhetsanordningar som erfordras i ett enskilt fall. Rapporten beskriver dessa olika krav liksom aktuella krav för arbete på tak enligt Arbetarskyddsstyrelsens bestämmelser. Det bör uppmärksammas att rapporten inte redogör för ämnet fullständigt. Parallellt med rapporten måste man läsa den lagstiftning och de föreskrifter som är aktuella i ett enskilt fall tillsammans med kommunala beslut i ärendet.

Underhållet av de fasta skyddsanordningarna på tak har visat sig vara eftersatt på många äldre byggnader. Detta har Boverket visat i en rapport till regeringen 1998. Därför är denna skrift kompletterad med en viss vägledning i hur eftersatt underhåll kan upptäckas.

Rapporten vänder sig i första hand till dem som ansvarar för eller vakar över taksäkerheten och till dem som utövar tillsynen. Dessa är byggnadsägare, arbetsgivare för dem som utför arbeten på taken, byggnadsnämnder, skyddsombud med flera men självklart även de som av olika anledningar beträder tak.

Boverket har utarbetat denna rapport i samarbete med Arbetarskyddsstyrelsen och Räddningsverket. Samråd har skett med Jordbruksverket och Rikspolisstyrelsen. Under arbetets gång har vi fått värdefulla synpunkter från Plåtslageriernas Riksförbund, Svenska Bleck- och Plåtslagareförbundet och Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund. Även Sveriges Fastighetsägareförbund har granskat rapporten och bidragit till att budskapet blivit så tydligt som möjligt.

Intresset för den första rapporten 1993 har varit stort och alla exemplar är slut. Boverkets förhoppning är att den nu reviderade rapporten ska röna samma intresse och därmed bidra till att höja säkerheten på tak.

Karlskrona i januari 2000

Civ. ing. Anna Törngren
PROJEKTLEDARE

Jur. kand. Aslög Gyberg

Förkortningar

AFS	Arbetskyddsstyrelsens författningssamling
AML	Arbetsmiljölagen (1977:1160)
BABS	Anvisningar till byggnadsstadgan (utgivna av Kungl. Byggnadsstyrelsen och Statens Planverk)
BBR	Boverkets byggregler (BFS 1993:57) senast ändrade genom BFS 1998:38
BFS	Boverkets författningssamling
BL	Byggnadslagen (1947:385)
BS	Byggnadsstadgan (1959:612)
BVL	Lag om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. (1994:847)
BVF	Förordning (1994:1215) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m.
NR	Boverkets nybyggnadsregler (BFS 1988:18)
PBF	Plan- och byggförordningen (1987:383)
PBL	Plan- och bygglagen (1987:10)
PFS	Planverkets författningssamling
RÄL	Räddningstjänstlagen (1986:1102)
SBN	Svensk byggnorm (utgiven av Statens Planverk)

KAPITEL 1 • ANSVAR

Allmänt

Det är viktigt att känna till vem som ansvarar för att reglerna om säkerhet på tak ska följas.

Riskerna för olycksfall är många när man går upp till eller går på ett tak. För att minimera riskerna har det därför från samhällets sida ställts flera krav. Kraven gäller byggherrens och ägarens ansvar för fasta säkerhetsanordningar och deras underhåll, säkerhetsåtgärder som en arbetsgivare ska vidta innan arbeten på tak får utföras och vad en arbetstagare ska rätta sig efter.

Ansvaret för att vidta åtgärder så att risken för olycksfall på tak begränsas eller elimineras regleras huvudsakligen genom följande lagstiftning:

- Plan - och bygglagen (PBL) reglerar byggherrens ansvar vid uppförande av en byggnad, vid tillbyggnad eller ändring av en befintlig byggnad.
- Lag om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. (BVL) avser bl.a. ägarens ansvar under byggnadens hela brukstid.
- Arbetsmiljölagen (AML) reglerar bl.a. arbetsgivarens och arbetstagarens ansvar vid arbete på tak.
- Räddningstjänstlagen (RÄL) behandlar bl.a. ägarens och innehavarens ansvar för att sotning och brandskyddskontroll ska kunna ske säkert.

Det är den lagstiftning som nämnts ovan vi koncentrerat oss på i den här rapporten även om det finns annat som reglerar ansvaret för sådana som direkt eller indirekt påverkar säkerheten, t.ex. tillverkare av takmaterial och skyddsanordningar.

Ansvar enligt plan - och bygglagen och lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m.

PBL
BVL

Byggherren

Den som för egen räkning utför eller låter utföra byggnadsarbeten, byggherren, ska se till att en byggnad uppförs i enlighet med gällande bestämmelser i PBL, BVL och BVF och de föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av dessa. Byggherren ska också se till att erforderlig kontroll och provning utförs i tillräcklig omfattning. Detta innebär bl.a. att byggherren ansvarar för att taken på de byggnader som uppförs uppfyller de säkerhetskrav som gäller vid uppförandet. Byggnader som byggs till eller på annat sätt ändras, ska få en säkerhet på tak som i princip motsvarar den som krävs för ett nytt hus.

9 kap. 1 § PBL

2 § sista st. BVL
3 kap. 13 § PBL

17 kap. 20 § PBL

PBL
1 kap. 7 §
11 kap.
10 kap.

8 kap.
9 kap.

17 kap. 20 §

11 kap. 1 §

1 kap. 8 §

RÄL

41 §

Byggnadens ägare

Den som äger en byggnad har ansvaret för att den underhålls så att dess egenskaper i huvudsak bevaras. För anordningar som är avsedda att tillgodose kraven på bl. a. säkerhet, gäller dock strängare krav. Sådana anordningar ska hållas i stånd så att deras egenskaper och funktioner bibehålls. Fasta säkerhetsanordningar på tak är i högsta grad just sådana anordningar. Det är därför viktigt att ägaren ser till att rutinerna för underhållet av dem är fastlagda och ingår i underhållsplaneringen.

Byggnadens ägare ska se till att byggnader som har uppförts före den 1 juli 1960 eller som har uppförts med byggnadslov som beviljats före detta datum är försedda med de uppstigningsanordningar och säkerhetsanordningar som behövs.

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämnden har tillsynsansvar, vilket innebär att den ska övervaka att lagar, förordningar och detaljföreskrifter följs i de enskilda ärendena. Nämnden ska också ta upp frågan om påföljd eller ingripande om det finns anledning att anta att någon som har ansvar har brutit mot gällande lag, förordning eller föreskrift.

Byggnadsnämndens kontroll och tillsyn sker främst i byggprocessen. Detta bl.a. genom att ta emot ansökan om bygglov och bygganmälan, kalla till byggsamråd, besluta om kontrollplan och utfärda slutbevis. Rättelser kan krävas långt efter det att slutbevis utfärdats. Detta gäller även arbeten som inte har krävt bygganmälan och inte har slutbevis.

Nämnden kan kräva att byggnader utförda före den 1 juli 1960 förses med vissa säkerhetsanordningar. Vidare kan nämnden ingripa om säkerhetsanordningar som finns på ett tak inte underhålls, men även då dessa inte underhålls på rätt sätt. Underhållskravet är nämligen mycket strängt på grund av de stora säkerhetsrisker som kan bli en följd av eftersatt underhåll. Nämnden kan också agera om en byggnad under brukstiden har försetts med någon anordning på taket som kräver regelmässig tillsyn utan att säkerhetsanordningar har satts dit.

Byggnadsnämnden har utöver tillsynsansvar även ett serviceansvar och ska lämna råd och upplysningar inom sitt verksamhetsområde. Nämnden är också skyldig att samarbeta med myndigheter, organisationer och enskilda vilkas arbete och intressen berör nämndens verksamhet.

Länsstyrelsen och Boverket

Länsstyrelsen har tillsyn över plan- och byggnadsväsendet i länet. Boverket har den allmänna uppsikten över plan- och byggnadsväsendet i riket.

Ansvar enligt räddningstjänstlagen

Byggnadens ägare eller innehavare

Samtliga ägare eller innehavare av en byggnad ska i skäligen omfattning vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand. Detta innebär bland annat att skorstenar och tak måste vara utrustade med erforderliga uppstigningsanordningar så att sotning kan utföras. Den kontroll av brandskyddet som sker enligt 17 § grundar sig således på det ansvar som enligt ovan, åligger samtliga ägare eller innehavare av en byggnad.

Skorstensfejarmästaren

Vid sotning ska eldstäder, röckanaler och imkanaler rengöras av skorstensfejarmästaren eller av en skorstensfejare som biträder mästaren. I samband med sotningen sker också en brandskyddskontroll av det som rengörs, skorstenar och tak med tillhörande byggnadsdelar. Gaseldade anläggningar omfattas av brandskyddskontrollen men inte av rengöringsmomentet.

17 §

Kommunal nämnd

En speciellt utsedd kommunal nämnd är ansvarig för att sotning utförs regelbundet inom kommunen.

10 och 15 §§

Länsstyrelsen och Räddningsverket

Inom länet utövar länsstyrelsen tillsyn över efterlevnaden av lagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Den centrala tillsynen har Statens Räddningsverk.

54 §

Ansvar enligt arbetsmiljölagen

AML

Arbetsgivare och arbetstagare

I AML finns bestämmelser bland annat om arbetsgivares och arbetstagares allmänna skyldigheter. De ska samverka för att åstadkomma en god arbetsmiljö. Arbetsgivaren ska vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. De särskilda riskerna vid ensamarbete ska beaktas. Huvudansvaret för arbetsmiljön läggs på arbetsgivaren.

3 kap.

1 §

1 a §

2 §

Arbetsgivaren ska se till att arbetstagaren får god kännedom om de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, och att arbetstagaren upplyses om de risker som kan vara förbundna med arbetet. Arbetsgivaren ska förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iaktta för att undgå riskerna i arbetet.

3 § första st.

Arbetstagaren ska medverka i arbetsmiljöarbetet och delta i genomförandet av de åtgärder som behövs för att åstadkomma en god arbetsmiljö. Gällande föreskrifter ska följas och skyddsanordningar ska användas och han ska iaktta den försiktighet som behövs i övrigt för att förebygga ohälsa och olycksfall. Arbetsgivaren eller skyddsombud ska snarast underrättas om arbetstagaren finner att arbetet innebär omedelbar och allvarlig fara för liv eller hälsa.

4 § första st.

4 § andra st.

Ansvar för andra än de egna arbetstagarna

Arbetsgivarens arbetsmiljöansvar omfattar i princip endast dennes egna arbetstagare. Det finns dock ett särskilt ansvar för den som råder över ett arbetsställe. Denne ska "... se till att det på arbetsstället finns sådana fasta anordningar att den som arbetar där utan att vara arbetstagare i förhållande till honom inte utsätts för risk för ohälsa eller olycksfall. Han ska även se till att andra anordningar som finns på arbetsstället kan användas utan sådan risk." Bestämmelsen reglerar ansvaret för den som råder över ett arbetsställe¹ och som driver verksamhet där, men inte ansvaret för ägare eller nyttjanderättshavare till fastighet som tillfälligt används för arbete (sotning, inspektion av ventilationsanläggning på tak osv.).

12 § första st.

Den som anlitar inhyrd arbetskraft för att utföra arbete i sin verksamhet ska vidta de skyddsåtgärder som behövs i detta arbete.

12 § andra st.

¹ Se nästa sida.

7 § **Samordningsansvar**

Den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete² är normalt ansvarig för samordning av åtgärder till skydd mot ohälsa och olycksfall på gemensamt arbetsställe för verksamheten. Detta blir aktuellt om flera företag samtidigt är verksamma på arbetsstället. Ansvaret kan överlåtas till någon av dem som bedriver verksamhet på arbetsstället (alltså något av företagen).

14 § **Projekteringsansvar**

I AML finns också bestämmelser om arbetsmiljöansvar vid projektering för "den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete". Även de som medverkar vid projekteringen (arkitekter, konstruktörer osv.) har, inom ramen för sina uppdrag, ett sådant projekteringsansvar. Vid t.ex. ändring eller underhåll av tak ska den som har ett sådant ansvar redan under projekteringen av arbetena beakta arbetsmiljön **vid arbetenas utförande**. Se vidare Arbetarskyddsstyrelsens författningssamling (AFS) 1999:3 *Byggnads- och anläggningsarbete*. Projekteringsansvaret innebär också att arbetsmiljön **under byggnadens bruksskede** ska beaktas, dvs. arbetsmiljön för dem som ska utföra arbete på taket när byggnaden är färdig. Se vidare AFS 1995:4 *Projektering av byggnader och anläggningar*.

AFS 1999:3

AFS 1995:4

7 kap. **Yrkesinspektionen och Arbetarskyddsstyrelsen**

Tillsyn över att AML och Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter följs utövas av Yrkesinspektionen och Arbetarskyddsstyrelsen.

¹ Vem som ska anses råda över ett arbetsställe får avgöras från fall till fall. Om ett företag som driver t. ex. en fabrik på en fastighet själv äger fastigheten, råder företaget ju också över arbetsstället. Om företaget däremot är hyresgäst blir frågan om vem som råder över arbetsstället beroende av vad som har avtalats mellan fastighetsägaren och hyresgästen. Det kan vara så att hyresgästen helt råder över de förhållanden som enligt 3 kap. 12 § 1 st. AML kan vara aktuella, men det kan också vara så att hyresavtalet på olika sätt faktiskt innebär begränsningar härvidlag. Oavsett vem som råder över ett arbetsställe och har detta "rådighetsansvar" och oavsett omfattningen av det, är det arbetsgivaren som ytterst ansvarar för sina arbetstagares säkerhet. Arbetsgivaren har plikt att underrätta sig om förhållandena på arbetsplatsen och han får inte sända sina arbetstagare till en arbetsplats för t. ex. servicearbeten där arbetet är dåligt organiserat och arbetsmiljön undermålig, i vart fall inte utan att noggrant varna för och förebygga de risker detta kan föra med sig.

² Även ändring och underhåll av tak räknas som byggnads- och anläggningsarbete, se även sidan 19, tredje stycket under rubriken *Arbetsmiljölagen (AML) med föreskrifter*.

KAPITEL 2 • REGELSAMLINGAR

Allmänt

För att förebygga risker för olycksfall när man går upp till ett tak eller när man går eller arbetar på ett tak har man från samhällets sida ställt flera krav. Kraven gäller fasta skyddsanordningar och dess underhåll, de säkerhetsåtgärder som arbetsgivaren ska vidta innan arbeten på tak får utföras samt vad en arbetstagare ska rätta sig efter.

Beträffande fasta säkerhetsanordningar utgår såväl dagens som tidigare bygglagstiftning från att krav på byggnader inte ska ha tillbakaverkande kraft (vara retroaktiva). Det innebär att man inte ska kunna tvinga ägaren till en byggnad att rusta upp den till högre standard än vad som krävdes när byggnaden uppfördes, såvida byggnaden inte har ändrats. Ett undantag från denna princip gjordes dock år 1960 då retroaktiva krav på anordningar för uppstigning till tak och krav på skyddsanordningar på tak infördes. Detta gäller byggnader som har uppförts före den 1 juli 1960 eller fått byggnadslov före den dagen. Men dessa förbättringskrav får inte påtagligt avvika från vad som fordrades enligt motsvarande äldre bestämmelser. Det ska uppmärksammas att tillträdesleder till och på skorstenar och tak kan krävas enligt räddningstjänstlagen.

De regler som gäller för arbete på tak enligt arbetsmiljölagstiftningen med föreskrifter ska följas på alla byggnader, oavsett hur gamla de är.

Fasta säkerhetsanordningar

De bestämmelser om fasta säkerhetsanordningar på tak som sammanställs här har, trots att de flesta numera formellt är upphävda, fortfarande betydelse genom att de anger vilka säkerhetsanordningar som i princip alla byggnader ska ha, beroende på när de byggdes och i vissa fall ändrades.

Lagar och förordningar

Byggnadslagen (1947:385)	BL
Byggnadsstadgan (1959:612)	BS
Plan- och bygglagen (1987:10)	PBL
Plan- och byggförordningen (1987:383)	PBF
Lag om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk m.m. (1994:847)	BVL
Förordning om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk m. m. (1994:1215)	BVF
Räddningstjänstlagen (1986:1102)	RÄL
Räddningstjänstförordningen (1986:1107)	RÄF

Regler från myndigheter

BABS 1960	Anvisningar till byggnadsstadgan
Svensk Byggnorm 67 (BABS 1967)	Föreskrifter, råd och anvisningar till byggnadsstadgan, SBN 67
Svensk Byggnorm 1975	SBN 1975
Svensk Byggnorm 1980 (PFS 1980:1)	SBN 1980
Ändringar i SBN avsnitt 41:3	PFS 1985:4
Boverkets nybyggnadsregler	NR (BFS 1988:18, ändrade 1990:28, 1991:38, 1993:21)
Boverkets byggregler	BBR (BFS 1993:57, ändrade 1995:17, 1995:65, 1997:38, 1997:59, 1998:38)
BÄR	Boverkets allmänna råd om ändring av byggnad (1996:4, ändrade 1999:1)
Meddelande från Räddningsverket	Sotning och kontroll enligt 17 § 1996:6 räddningstjänstlagen, allmänna råd och kommentarer

Föreskrifter m.m. till bygglagstiftningen

Nedan följer sammanställning av när de olika regelsamlingarna till bygglagstiftningen gäller beroende på byggår, ansökan om bygglov eller när bygganmälan gjordes. De speciella regler som gäller vid övergången mellan de olika föreskrifterna, övergångsbestämmelserna, anges också.

17 kap. 20 § PBL första och sista styckena

Bestämmelserna gäller för alla byggnader som har uppförts före den 1 juli 1960 eller har fått bygglov före den dagen. De innebär att sådana byggnader ska ha anordningar för uppstigning på taket och anordningar till skydd mot fall från taket. Kravet gäller bara om sådana anordningar behövs. Denna förbättring av skyddet får dock inte vara mycket större än vad som ursprungligen kunde ha krävts för byggnaden. Dessa ursprungliga äldre krav finns i de lokala byggnadsordningarna.

BABS 1960

BABS 1960 är anvisningar till den byggnadsstadga (1959:612), som den 1 juli 1960 ersatte 1947 års byggnadsstadga. BABS 1960 ersatte BABS 1950 fr.o.m. den 1 juli 1960. Byggnadsföretag som före detta datum har planerats i enlighet med BABS 1950 kunde utföras enligt BABS 1950.

SBN 67 (= BABS 1967)

Svensk Byggnorm 67, SBN 67, ersatte den 1 januari 1968 BABS 1960. Föreskrifterna i SBN 67 under kapitel 71 om hotell skulle dock tillämpas fr.o.m. den 1 oktober 1967. Om byggnadslov söktes före den 1 juli 1968

skulle SBN 67 inte vara bindande för byggnad som före den 1 januari 1968 projekterats i sin helhet eller till huvudsaklig del. Detsamma gällde för hotellbyggnad som projekterats före den 1 oktober 1967.

SBN 1975

Svensk byggnorm 1975, SBN 1975, gällde från den 1 januari 1976 i stället för SBN 67 i fråga om säkerhetsanordningar på tak m.m. Föreskrifterna i SBN 1975 var inte bindande i fråga om byggnad för vilken byggnadslov söktes före den 1 juli 1976. Äldre föreskrifter fick tillämpas till den 1 juli 1976.

SBN 1980

SBN 1980 (PFS 1980:1) ersatte SBN 1975 utgåva 3 och skulle gälla för byggnader för vilka byggnadslov har sökts fr.o.m. den 1 januari 1982. Avsnitt 41:346 om halkskydd på yttertak skulle dock gälla fr.o.m. den 1 juli 1981. SBN 1980 fick användas frivilligt fr.o.m. publiceringen.

PFS 1985:4

I samband med att byggnadsstadgans 45 och 82 §§ ändrades utfärdades genom PFS 1985:4 delvis nya föreskrifter för tillträdes- och skyddsanordningar på tak. Dessa gällde fr.o.m. den 1 januari 1986 och skulle användas vid uppförande av ny byggnad och vid ändring av byggnad enligt 75 § a) - f) byggnadsstadgan. Vid ändring av byggnad enligt 48 a och 49 §§ byggnadsstadgan skulle de nya kraven gälla då byggnadens tak berördes av ändringen. De nya föreskrifterna gällde inte vid tillämpningen av 82 § byggnadsstadgan för äldre bebyggelse.

NR

Boverkets nybyggnadsregler (BFS 1988:18), NR, gällde från den 1 januari 1989. De är föreskrifter och allmänna råd till bl.a. PBL och PBF som började gälla den 1 juli 1987. Äldre bestämmelser än NR skulle dock tillämpas på byggnadsarbete som utfördes enligt bygglov som meddelats före den 1 januari 1989 och beträffande bygglovfria arbeten som påbörjats dessförinnan.

Ändringarna genom BFS 1990:28 började gälla den 1 januari 1991. Avsnitt 1:2631 om fästnanordningar för linor till säkerhetsbälten ändras genom NR 2 och skulle tillämpas i ärenden då ansökan om bygglov gjordes fr.o.m. den 1 januari 1991 eller för bygglovfria arbeten som påbörjas efter den dagen. Om ansökan om bygglov gjorts före 1 januari 1991 fick en del äldre bestämmelser användas, om sökanden begärde det.

De övriga ändringarna av NR berörde inte de fasta säkerhetsanordningarna på tak.

BBR 94/BBR

Boverkets byggregler (BFS 1993:57) BBR, blå boken, är föreskrifter och allmänna råd till PBL och PBF. De gällde för nybyggnad och, i stort, för tillbyggnad för vilka bygglov söktes fr.o.m. den 1 januari 1994 och för arbeten som inte krävde bygglov om dessa påbörjats före det datumet. Om bygglov söktes dessförinnan och kommunen avgjort ärendet före den 1 juli 1995 ska äldre föreskrifter tillämpas. Den sökande kunde också begära att äldre före-

skrifter skulle tillämpas i ärendet om ansökan om lov gjorts före den 1 januari 1995 och ärendet avgjorts av kommunen före den 1 juli 1995. Då skulle de nya föreskrifterna i avsnitten 1:4 och 1:5 tillämpas. I

Ändringarna genom BFS 1995:17, gröna boken, är föreskrifter till de ändrade PBL och PBF och till de nya BVL och BVF som trädde i kraft den 1 juli 1995 då också BBR 3 började gälla för ärenden som inte avgjorts av kommunen dessförinnan.

Ändringarna genom BFS 1998:38, orange boken, började gälla den 1 januari 1999 för ärenden som byggnmäls fr.o.m. den dagen samt för arbeten som påbörjas då och som inte kräver byggnmälan.

De övriga ändringarna av BBR berörde inte de fasta säkerhetsanordningarna på tak.

BÄR 96/BÄR

Boverkets allmänna råd om ändring av byggnad, 1996:4, (augusti 1996) reviderad genom 1999:1, (juni 1999) innehåller förutom allmänna råd kommenterande text ur förarbetena till bygglagstiftningen. Skriften belyser innebörden av kravet på varsamhet när man ändrar en byggnad. Den ger också ledning för avvägningen mellan å ena sidan de tekniska egenskapskraven och å andra sidan hänsynen till ändringens omfattning och byggnadens förutsättningar. Detta betyder att t.ex. taksäkerheten kan uppnås med andra lösningar än vid nybyggnad men att säkerhetsnivån i princip ska bli densamma.

Allmänna råd till räddningstjänstlagen

Meddelande från Räddningsverket 1996:6

Meddelandet innehåller allmänna råd och kommentarer om bl.a. den brandskyddskontroll som ska ske enligt 17 § räddningstjänstlagen. Av innehållet framgår det att denna kontroll bör innefatta de tillträdes- och skyddsanordningar som erfordras för sotningens och kontrollens utförande.

Arbete på tak

Lagar och förordningar

Arbetsmiljölagen (1977:1160)	AML
Arbetsmiljöförordningen (1977:1166)	AMF

Arbetskyddsstyrelsens föreskrifter

Skydd mot skada genom fall	AFS 1981:14
Skydd mot skada genom ras	AFS 1981:15
Användning av personlig skyddsutrustning	AFS 1993:40
Utförande av personlig skyddsutrustning	AFS 1996:7
Byggnads- och anläggningsarbete	AFS 1999:3

Även i andra AFS finns bestämmelser som i vissa fall är tillämpliga vid takarbete.

Arbetskyddsstyrelsens föreskrifter enligt ovan gäller alla byggnader oavsett ålder.

KAPITEL 3 • TILLÄMPNING

Bygglagstiftningen med föreskrifter

Vilka fasta säkerhetsanordningar som ska finnas på ett tak styrs av den lagstiftning och de detaljföreskrifter som gällde när bygglov söktes, bygganmälan gjordes, byggnaden byggdes eller när den ändrades. För byggnader byggda före den 1 juli 1960 eller som fått bygglov före den dagen är det också möjligt att kräva förbättring av säkerhetsnivån på tak även utan samband med ändringar på taket eller av byggnaden. Lagstiftningen med föreskrifter anger samhällets minimikrav och gäller också för arbeten som inte kräver anmälan till byggnadsnämnden.

Underhållskravet gäller alla byggnader oavsett när dessa byggdes eller ändrades.

Nybyggnad

En byggnad ska uppföras så att den får de egenskaper som anges i PBL, BVL, BVF, BBR och BKR. BBR gäller för nya byggnader och i princip också för tillbyggnader. Vilka takskyddsanordningar som ska finnas och hur de ska utföras framgår av avsnitt 8 i BBR. Kravet på säkerhetsanordningar på tak gäller för alla byggnader vars yttertak kan beträdas. Undantag från kravet gäller i de fall då det är uppenbart onödigt med säkerhetsanordningar. Det kan t. ex. vara i de fall då taket inte behöver skottas, har underhållsfritt taktäckningsmaterial eller om det inte finns några anordningar där som kräver tillsyn och underhåll.

3 kap. 3 § PBL
2 § BVL
2 – 13 §§ BVF
BBR

Ändring av byggnad

Tillbyggnader, och andra ändringar av en byggnad ska alltid utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och så att dess värden tas till vara. Särskilt värdefulla byggnader eller byggnader i ett särskilt värdefullt bebyggelseområde får inte förvanskas. Se också BÄR.

2 kap. BVL
3 kap. 10 § PBL
3 kap. 12 § PBL
BÄR

• Tillbyggnad

Begreppet tillbyggnad avser åtgärder som ökar en byggnads volym, oavsett i vilken riktning detta sker.

För en tillbyggnad fordras samma säkerhet som för en ny byggnad och krav på säkerhetsanordningar kan ställas enligt BBR. Hänsyn ska dock tas till ändringens omfattning och byggnadens förutsättningar.

Vissa krav på tillbyggnaden kan få till följd att ändringar måste göras också i den befintliga byggnaden. Kraven på ändringar i den befintliga byggnaden får inte ställas högre än vad som är nödvändigt för att kraven på tillbyggnaden ska kunna tillgodoses och är fristående från förbättrings- och underhållskraven (se nästa sida).

14 § BVF
BBR

- Annan ändring än tillbyggnad
- 14 § BVF** Vid en sådan ändring ska i princip enbart de delar som berörs av ändringen tillföras samma egenskaper som gäller vid nybyggnad med hänsyn tagen till ändringens omfattning och byggnadens förutsättningar. Detta innebär att om ett tak ändras ska säkerheten på det vara som på ett tak på en ny byggnad men säkerheten kanske kan uppnås med andra lösningar. BBR gäller inte i dessa fall, men kan användas som kunskapsunderlag.
- Om ändringen av en byggnad dessutom medför en avsevärd förlängning av byggnadens brukstid eller en väsentligt ändrat användning av byggnaden eller del av denna kan krav på bl. a. krav på säkerhet ställas på de delar av byggnaden som, utan att omfattas av ändringen, indirekt berörs av denna. Det kan därför bli så att det ställs krav på att det ska finnas säkerhetsanordningar på taket även om inte själva taket ändrats.
- 15 § BVF**
- 16 § BVF** Om ändring av en byggnad ska genomföras i etapper kan det i vissa fall vara möjligt att med byggnadsnämndens godkännande utföra en följdändring vid en viss senare tidpunkt.
- BÄR** Annan ändring än tillbyggnad behandlas i Boverkets allmänna råd om ändring av byggnad, BÄR. I den skriften finns förutom de allmänna råden text ur förarbetena till bygglagstiftningen. Där belyses innebörden av kravet på varsamhet när man ändrar en byggnad. Den ger också ledning för avvägningen mellan å ena sidan de tekniska egenskaperna och å andra sidan hänsynen till ändringens omfattning och byggnadens förutsättningar.

Krav på förbättring av taksäkerheten

17 kap. 20 § PBL

Det saknas ibland säkerhetsanordningar på taken på äldre byggnader. I PBL finns ett förbättringskrav som gäller utan samband med ombyggnad eller andra ändringar och avser byggnader som har uppförts före den 1 juli 1960 eller för vilka byggnadslov har beviljats dessförinnan. Dessa byggnader ska, om det behövs, förses med anordningar för uppstigning på taket och anordningar till skydd mot olycksfall genom nedstörtning från taket. Förbättringskrav angående tillträdesleder till och uppstigningsanordningar på skorstenar har inte tagits med i PBL, detta kan krävas med stöd av räddningstjänstlagen.

Kravet som man kan ställa på dessa äldre byggnader med stöd av PBL får inte påtagligt avvika från vad som kan krävas enligt de bestämmelser som gällde då byggnaden uppfördes.

Om en byggnad inte berörs av förbättringskravet kan man kräva att anordningarna för taksäkerheten kompletteras först när byggnaden ändras.

Underhåll

2 § sista st. BVL

Byggnader ska underhållas så att deras egenskaper i huvudsak bevaras. Anordningar till skydd mot olycksfall ska hållas i stånd. Säkerhetsanordningar på tak ska alltså underhållas så att deras egenskaper och funktioner inte försämras. Detta gäller alla byggnader oberoende av när de är uppförda eller om det krävs bygglov eller inte. Underhållskravet och kravet på att säkerhetsanordningar ska hållas i stånd gäller därför t.ex. även för jordbrukets ekonomibygnader.

Det är viktigt att byggnadens ägare ser till att rutinerna för underhållet är fastlagda och att de ingår i underhållsplaneringen. Skriftliga skötsel- och underhållsinstruktioner ska dessutom finnas innan nya byggnader eller delar av dem tas i bruk.

En underhållsplan brukar innehålla uppgifter om hur tillsynen ska gå till, vad man ska kontrollera och hur bristerna ska åtgärdas, samt uppgifter om med vilka tidsintervaller tillsynen ska genomföras. Intervallerna är avvägda så att man verkligen kan genomföra planerat underhåll och i tid upptäcka och åtgärda oförutsedda brister. Tillvägagångssätt beskrivs t.ex. att man enklast bedömer anordningarnas kondition om man tittar på dem och rycker i dem. Vanliga problem är t.ex. att anordningarna är skadade av rost, att trävirket där infästningar sitter är angripet av röta och att genomgående bultar i trävirke som torkat ut behöver efterdras.

Räddningstjänstlagen

Alla skorstenar och tak måste vara utrustade med erforderliga uppstigningsanordningar så att sotning och brandskyddskontroll kan utföras. Detta är en följd av det ansvar som ägare eller innehavare av en byggnad har för att i skälig omfattning vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand.

Arbetsmiljölagen med föreskrifter

Grundläggande bestämmelser om arbetsmiljöns beskaffenhet finns i 2 kap. AML. Arbete ska planläggas och anordnas så att det kan utföras i en sund och säker miljö. Betyggande skyddsåtgärder ska vidtas mot skada genom bl.a. fall och ras. Arbetsarkyddsstyrelsen har meddelat särskilda föreskrifter om skyddsåtgärder mot skada genom fall (AFS 1981:14) och om skyddsåtgärder mot skada genom ras (AFS 1981:15). Dessa föreskrifter gäller allt slags arbete och alltså även arbete på tak.

För tillträde till sådan anordning som mera regelbundet behöver tillses eller användas, t.ex. ljusreklam och flaggstång, kan, om det behövs, krav på trappa, gångbana eller plattform med räcke ställas med stöd av AFS 1981:14.

Många arbeten på tak, t.ex. utförande, ändring eller underhåll av tak, är att hänföra till byggnadsarbete. Arbetsarkyddsstyrelsen har i AFS 1999:3 meddelat föreskrifter om byggnads- och anläggningsarbete. Där finns dels generella bestämmelser som gäller allt slags byggnads- och anläggningsarbete, dels bestämmelser som gäller särskilda slag av arbeten, bl.a. takarbete. Vissa bestämmelser gäller även planering och utförande av snöskottning på tak.

Enligt AFS 1999:3 ska den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete se till att en arbetsmiljöplan upprättas. Den ska bland annat innehålla en beskrivning av åtgärder mot en rad olika risker, t.ex. fallrisker. (Se vidare AFS 1999:3.)

I avsnittet om takarbete finns allmänna föreskrifter om hur man ska hindra eller förebygga ohälsa och olycksfall vid arbete på tak. Det sägs bland annat att skyddsräcke eller utrustning som ger motsvarande skydd normalt ska användas men det anges också under vilka förutsättningar personlig fallskyddsutrustning istället får användas. Det anges vidare hur man ska fästa

BBR avsn. 2:41

RÄL

17 och 41 §§

AML

2 kap. 2 §

2 kap. 4 § andra st.

AFS 1981:14

AFS 1981:15

AFS 1999:3

AFS 1993:40

AFS 1996:7

lina till personlig fallskyddsutrustning och hur man ska förfara när detta inte går. I en särskild paragraf behandlas skyldigheter att undersöka taket innan reparations- eller underhållsarbete påbörjas.

Föreskrifter om personlig skyddsutrustning finns i AFS 1993:40 *Användning av personlig skyddsutrustning* och i AFS 1996:7 *Utförande av personlig skyddsutrustning*.

KAPITEL 4 • PÅFÖLJDER

Allmänt

Om den ansvarige inte följer lagar, föreskrifter eller beslut kan tillsynsmyndigheterna reagera på olika sätt, dvs. besluta om olika påföljder och ingripanden. Den ansvarige kan t.ex. själv tvingas att göra något, myndigheten kan låta utföra en åtgärd på den ansvariges bekostnad, även böter eller fängelse kan i vissa fall komma i fråga.

Påföljder och ingripande enligt plan-och bygglagen

Byggnadsnämnden har möjlighet att ingripa mot byggherrar och byggnadsägare som inte följer bestämmelserna i PBL, BVL och BVF eller föreskrifter och beslut grundade på dessa lagar. Nämnden måste vid ett sammanträde ta upp frågan om åtgärder. Detta måste göras inom tio år från det att en överträdelse begåtts. Sker inte detta kan sedan i de flesta fall inget ingripande göras. När tioårsperioden börjar beror på ärendets art.

Tioårsgränsen gäller dock i regel inte när någon har låtit bli att göra något som åligger honom. Nämnden kan därför i princip oberoende av tidsaspekten reagera mot bristande underhåll eller mot att vissa förbättrings krav inte har uppfyllts. Detta innebär t.ex. att byggnadens ägare kan föreläggas att sätta upp vissa takskyddsanordningar på byggnader som byggts före den 1 juli 1960 eller fått bygglov dessförinnan. Se sidan 18 om när förbättringskravet kan bli aktuellt och vad det kan innebära.

Exempel på ingripanden:

– föreläggande

Nämnden kan besluta att någon inom viss tid ska göra något (meddela ett föreläggande).

– vite

Ett föreläggande kan förenas med skyldighet att betala en viss summa pengar, vite, antingen som engångsvite eller som löpande vite, om inte föreläggandet följs.

– handräckning

Om ett föreläggandet inte leder till rättelse, kan nämnden begära särskild handräckning hos kronofogdemyndigheten för att åstadkomma detta.

– utredning på ägarens bekostnad

Om nämnden anser att det finns brister i underhållet av en byggnad kan den besluta att en sakkunnig person ska utreda behovet av underhållsåtgärder och att ägaren ska betala utredningen.

PBL

10 kap.

10 kap. 27 §

17 kap. 20 §

10 kap. 14 – 17 §§

10 kap. 18 §

10 kap. 12 – 13 §§

10 kap. 20 §

10 kap. 18 § – *utförande på den försumliges bekostnad*
Ett föreläggande om att göra något kan innehålla en föreskrift om att åtgärden kan komma att bli utförd genom byggnadsnämndens försorg och att den försumlige då ska betala för detta.

RÄL Påföljder och ingripande enligt räddningstjänstlagen

56 § – *föreläggande*
Om det i samband med brandskyddskontrollen enligt 17 § RÄL konstateras att takskyddsanordningarna är av sådan beskaffenhet att sotningen ej kan utföras så kan den kommunala nämnd som ansvarar för sotningen inom kommunen meddela ett föreläggande till ägaren eller innehavaren att bristen ska rättas till inom en viss tid (regeringsrättens dom 1234-1976).

56 § – *vite*
Kommunen kan förena föreläggandet med vite om så erfordras.

56 § – *verkställande av åtgärd på den försumliges bekostnad*
Om någon inte vidtar åtgärder enligt föreläggande kan kommunen besluta om att låta utföra åtgärden och att ägaren eller innehavaren av byggnaden blir skyldig att betala kostnaderna för åtgärden.

21 § – *övrigt*
Kommunen kan ge skorstensfejarmästaren rätten att meddela föreläggande. En sådan rätt (delegering) kan inte avse föreläggande som är förenat med vite eller beslut om att vidta åtgärder på den försumliges bekostnad.

AML Påföljder och ingripande enligt arbetsmiljölagen m.m.

7 kap. 7 § – *föreläggande eller förbud*
Yrkesinspektionen kan utfärda föreläggande eller förbud om man finner att detta behövs för att lag och föreskrifter ska efterlevas.

7 kap. 7 § – *vite*
Vite kan sättas ut i föreläggande eller förbud.

8 kap. 1 och 2 §§ – *böter eller fängelse*
Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreläggande eller förbud som Yrkesinspektionen utfärdat kan, om dessa inte varit förenade med vite, dömas till böter eller fängelse.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet utan giltigt skäl tar bort en skyddsanordning eller sätter den ur bruk kan dömas till böter.

Brottsbalken
3 kap. 10 § – *arbetsmiljöbrott*
Om en olycka inträffar kan frågan om arbetsmiljöbrott komma att prövas av domstol.

KAPITEL 5 • TABELLER OCH BILDEXEMPEL

Fasta säkerhetsanordningar

Läsanvisningar

1. Ta reda på följande uppgifter om byggnaden: byggår, ändringsår, när byggnadslov/ bygglov söktes eller beviljades eller när bygganmälan lämnades in till byggnadsnämnden.
2. Jämför dessa tidpunkter med det som står i avsnittet på sidorna 12-14 om de olika regelsamlingarna och bestäm vilken som gäller för byggnaden. Observera att det inte finns föreskrifter för ombyggnader/ändringar för alla årsgångar av byggnader.
3. För anordningar: fastställ byggnadens fasadhöjd och taklutning.
4. Titta i den kolumn i tabell eller bildexempel som passar för byggnaden.

Observera att takskyddet för den byggnad du kontrollerar får avvika från reglernas krav om avsteg har beviljats. Uppgift om detta finns i byggnadsnämndens akt i ärendet.

TABELL 1: BYGGNADER

Närmare om giltighetstiden och övergångsbestämmelser, se sidan 12-14

Före den 1 juli 1960: PBL 17 kap 20 § RÅL 41 §	Från och med 1 juli 1960: BABS 1960, kap 36	Från och med 1968: SBN 67= BABS 1967 kap 46	Från och med 1976: SBN 1975 kap 42, Omb: 3
<p>Byggnader ska om det behövs ha</p> <p>- uppstigningsanordningar till tak, och till och på skorstenar - skyddsanordningar mot nedstörtning.</p>	<p>De byggnader som anges i BABS 1960 ska ha</p> <p>- uppstigningsanordningar till tak och skorsten - skyddsanordningar mot nedstörtning.</p> <p>Övriga byggnader vars tak regelmässigt behöver beträdas för tillsyn och arbete ska ha</p> <p>- ändamålsenlig tillträdesled med erforderliga skyddsanordningar.</p>	<p>De byggnader som anges i SBN 67 ska ha</p> <p>- tillträdesled till och på tak - uppstigningsanordningar till skorsten - skyddsanordningar mot nedstörtning.</p> <p>Övriga byggnader vars tak regelmässigt behöver beträdas för tillsyn och arbete ska om det är nödvändigt från säkerhetssynpunkt ha</p> <p>- ändamålsenlig tillträdesled med erforderliga skyddsanordningar.</p>	<p>De byggnader som anges i SBN 1975 ska ha</p> <p>- tillträdesled till och på tak - uppstigningsanordningar till skorsten - skyddsanordningar mot nedstörtning.</p> <p>Övriga byggnader vars tak regelmässigt behöver beträdas för tillsyn och arbete ska om det behövs från säkerhetssynpunkt ha</p> <p>- ändamålsenlig tillträdesled.</p> <p>Från och med 1 juli 1981: avsnitt 41:346 i SBN 1980</p> <p>Alla takytor på yttertak som kan beträdas ska ge skäligt skydd mot halkning.</p>

	Från och med 1982: SBN 1980 kap 41, Omb: 3	Från och med 1986: SBN 80 kap 41 och PFS 1985: 4	Från och med 1989: NR (BFS 1988:18, 1990:28) avsnitt 1:26	Från och med 1994: BBR (BFS 1993:57) avsn. 8 Från och med 1999: ändringarna i BBR (BFS 1998:38)
	<p>De byggnader vars tak regelmässigt behöver beträdas för tillsyn eller arbete ska till skydd mot olycksfall genom nedstörtning ha</p> <ul style="list-style-type: none"> - erforderliga tillträdesleder och skyddsanordningar. <p>Alla takytor på yttertak som kan beträdas ska ge skäligt skydd mot halkning.</p>	<p>De byggnader vars tak regelmässigt behöver beträdas för tillsyn eller arbete ska till skydd mot olycksfall genom nedstörtning ha</p> <ul style="list-style-type: none"> - erforderliga tillträdesleder och skyddsanordningar. <p>Alla takytor på yttertak som kan beträdas ska ge skäligt skydd mot halkning.</p>	<p>De byggnader som anges i NR ska ha</p> <ul style="list-style-type: none"> - tillträdesanordningar till tak och skorstenar - uppstigningsanordningar på skorstenar - skyddsanordningar. <p>Alla takytor på yttertak som kan beträdas ska ge skäligt skydd mot halkning.</p>	<p>De byggnader som anges i BBR ska ha om det inte är uppenbart onödigt</p> <ul style="list-style-type: none"> - tillträdesanordningar till tak och skorstenar - uppstigningsanordningar på skorstenar - skyddsanordningar. <p>Alla takytor på yttertak som kan beträdas ska ge skäligt skydd mot halkning.</p>

TABELL 2: ANORDNINGAR

Närmare om giltighetstiden och övergångsbestämmelser, se sidan 12-14

Anordning	Från och med 1 juli 1960: BABS 1960 (Före den 1 juli 1960 se sidan 12, 17 kap. 20 § PBL)	Från och med 1968: SBN 67= BABS 1967 Från och med 1976: SBN 1975
Förbindelse till tak	36:2	SBN 67 46:21 SBN 1975 41:321
Invändig förbindelse	<p>Faststege</p> <p>ska finnas mellan vindgolvet och uppstigningsluckan.</p> <p>Uppstigningsöppning med fritt mått minst 0,5 x 0,6 m försedd med lucka</p> <p>Lucka bör förses med trådglas.</p>	<p>Fast eller fällbar stege med bredd 0,30 m</p> <p>ska finnas om nivåskillnaden mellan vindgolvet och uppstigningsluckan är större än 1,2 m.</p> <p>Uppstigningsöppning med fritt mått minst 0,5 x 0,6 m försedd med lucka</p> <p>Glas i lucka får inte brista vid stängning.</p>
Utvändig förbindelse	<p>Fast väggstege</p> <p>godtas om byggnad har högst två våningar.</p> <p>Lös stege upptill försedd med hakar eller liknande</p> <p>godtas om byggnad har högst en våning.</p>	<p>Fast väggstege med bredd 0,4 m</p> <p>godtas om fasadhöjd vid uppstigningsstället är högst 8 m.</p> <p>Lös stege upptill med permanent glidskydd vid takfot</p> <p>godtas om fasadhöjd vid uppstigningsstället är högst 4,0 m.</p>

Från och med 1982: SBN 1980	Från och med 1986: SBN 1980 och PFS 1985:4 Från och med 1989: NR	Från och med 1994: BBR (BFS 1993:57) Från och med 1999: ändringarna i BBR (BFS 1998:38)
<p>41:321</p> <p>Fast eller fällbar stege med bredd 0,30 m ska finnas om nivåskillnaden mellan vindgolvet och uppstigningsluckan är större än 1,2 m.</p> <p>Uppstigningsöppning med fritt mått minst 0,5 x 0,6 m försedd med lucka</p> <p>Glas i lucka får inte brista vid stängning.</p> <p>Fast väggstege med bredd 0,4 m godtas om fasadhöjd vid uppstigningsstället är högst 8 m.</p> <p>Lös stege upptill med permanent glidskydd vid takfot godtas om fasadhöjd vid uppstigningsstället är högst 4,0 m.</p>	<p>SBN och PFS 41:32 NR 1:2621</p> <p>Fast eller fällbar stege med bredd 0,30 m (0,35 m)* ska finnas om nivåskillnaden mellan vindgolvet och uppstigningsluckan är större än 1,2 m.</p> <p>Uppstigningsöppning i tak med fritt mått minst 0,5 x 0,6 m (0,60 x 0,60 m)* försedd med lucka, eller i vägg med fritt mått minst 0,60 x 0,80 m försedd med lucka</p> <p>Glas i lucka får inte brista vid stängning.</p> <p>Fast väggstege med bredd 0,4 m godtas om fasadhöjd vid uppstigningsstället är högst 8 m.</p> <p>Lös stege upptill med permanent glidskydd vid takfot godtas om fasadhöjd vid uppstigningsstället är högst 4,0 m.</p>	<p>8:2421</p> <p>Fast eller fällbar stege med bredd 0,35 m ska finnas om nivåskillnaden mellan vindgolvet och uppstigningsluckan är större än 1,2 m.</p> <p>Uppstigningsöppning med fritt mått minst 0,6 x 0,6 m försedd med lucka, eller i vägg med fritt mått minst 0,60 x 0,80 m försedd med lucka</p> <p>Glas i lucka får inte brista vid stängning.</p> <p>Fast väggstege med bredd 0,4 m godtas om fasadhöjd vid uppstigningsstället är högst 8 m.</p> <p>Lös stege upptill med permanent glidskydd vid takfot godtas om fasadhöjd vid uppstigningsstället är högst 4,0 m.</p>

* Krav i NR som avviker från SBN 1980 och PFS 1985:4.

TABELL 2: ANORDNINGAR, FORTS.

Anordning	Från och med 1 juli 1960: BABS 1960 (Före den 1 juli 1960 se sidan 12, 17 kap. 20 § PBL)	Från och med 1968: SBN 67= BABS 1967 Från och med 1976: SBN 1975
Förbindelse till taknock	36:41 Fast takstege Ska finnas om byggnadens höjd närmast uppstigningsställe är minst 8 m, taklutning är minst 1:4 och avstånd mellan uppstigningsställe och nock är större än 1 m.	SBN 67 46:22 SBN 1975 41:341 Fast takstege med bredd 0,30 m Ska finnas om fasadhöjd närmast uppstigningsställe är minst 8 m, taklutning är minst 1:4 och avstånd mellan uppstigningsställe och nock är större än 1 m.
Förbindelse längs taknock		
Förbindelse till skorsten	36:32 Fast takstege och/eller takbrygga med bredd 0,25 m eller takbrygga med bredd 0,30 m till pannskorsten eller lös stege betryggande upplagd tillåts på envåningshus. En av anordningarna ska finnas om taklutningen är större än 1:4 och uppstigningsstället är beläget mer än 1 m från skorsten.	SBN 67 46:23 SBN 1975 41:332 Fast takstege med bredd 0,25 m (0,30m)* eller takbrygga med bredd 0,30 m eller gångnockpannor med bredd 0,25 m tillåts på envåningshus, dock inte till skorsten från värmepanna. En av anordningarna ska finnas om taklutningen är större än 1:4 och uppstigningsstället är beläget mer än 1 m från skorsten.

* Krav i SBN, 75 som avviker från SBN 67.

Från och med 1982: SBN 1980	Från och med 1986: SBN 1980 och PFS 1985:4 Från och med 1989: NR	Från och med 1994: BBR (BFS 1993:57) Från och med 1999: ändringarna i BBR (BFS 1998:38)
<p>41:341</p> <p>Fast takstege med bredd 0,30 m</p> <p>Ska finnas om fasadhöjd närmast uppstigningsställe är minst 8 m, taklutning är minst 1:4 och avstånd mellan uppstigningsställe ochnock är större än 1 m.</p>	<p>SBN och PFS 41:341 NR 1:2626</p> <p>Fast takstege eller takbrygga med bredd 0,30 m (0,35 m)**</p> <p>Ska finnas om fasadhöjd närmast uppstigningsställe är minst (större)** än 4 m, taklutning är större 1:10 och avstånd mellan uppstigningsställe ochnock är större än 1 m.</p>	<p>8:2422</p> <p>Fast takstege eller gångbrygga med bredd 0,35 m (klass 2, typ B)***</p> <p>Ska finnas om fasadhöjd närmast uppstigningsställe är minst (större)** än 4 m, taklutning är större 1:10 och avstånd mellan uppstigningsställe ochnock är större än 1 m.</p>
	<p>NR 1:2626</p> <p>Takbrygga med bredd 0,30 m (0,35 m)**</p> <p>ska finnas om fasadhöjd närmast uppstigningsstället är minst 8 m och taket lutar mer än 1:4.</p>	<p>8:2422</p> <p>Gångbrygga med bredd 0,35 m (klass 2, typ B)***</p> <p>ska finnas om fasadhöjd närmast uppstigningsstället är minst 8 m och taket lutar mer än 1:4.</p>
<p>41:332</p> <p>Fast takstege med bredd 0,30 m eller takbrygga med bredd 0,30 m eller gångnockpannor med bredd 0,25 m</p> <p>tillåts på envåningshus, dock inte till skorsten från värmepanna.</p> <p>En av anordningarna ska finnas om taklutningen är större än 1:4 och uppstigningsstället är beläget mer än 1 m från skorsten.</p>	<p>SBN och PFS 41:332 NR 1:2623</p> <p>Fast takstege med bredd 0,30 m (0,35 m)** eller takbrygga med bredd 0,30 m (0,35 m)**</p> <p>En av anordningarna ska finnas om taklutningen är större än 1:10 och uppstigningsstället är beläget mer än 1 m från skorsten.</p>	<p>8:2423</p> <p>Fast takstege med bredd 0,35 m eller gångbrygga med bredd 0,35 m (klass 2, typ B)***</p> <p>En av anordningarna ska finnas om taklutningen är större än 1:10 och uppstigningsstället är beläget mer än 1 m från skorsten.</p>

** Krav i NR som avviker från SBN 1980 och PFS 1985:4.

*** Krav i BFS 1998:38 som avviker från BFS 1993:57.

TABELL 2: ANORDNINGAR, FORTS.

Anordning	Från och med 1 juli 1960: BABS 1960 (Före den 1 juli 1960 se sidan 12, 17 kap. 20 § PBL)	Från och med 1968: SBN 67= BABS 1967 Från och med 1976: SBN 1975
Förbindelse till andra anordningar på tak som kräver tillsyn eller underhåll	36:1 Utförande och byggnadens förutsättningar lika anordningar för förbindelse till taknock ska finnas där så påvisas nödvändigt från säkerhetssynpunkt.	SBN 67 46:1 SBN 1975 41:31 Utförande och byggnadens förutsättningar lika anordningar för förbindelse till taknock ska finnas där så påvisas nödvändigt från säkerhetssynpunkt.
Uppstigningsanordning på skorsten Utvändig Invändig	36:33 Fast stege med bredd 0,30 m ska finnas om skorstenshöjd vid uppstigningsställe är större än 1,2 m. Ryggskydd ska finnas från 10 metersnivån om skorstenshöjden är större än 10 m. Fast stege ska finnas om skorsten vid basen är större än 1,0 kvadratmeter.	SBN 67 46:3 SBN 1975 41:333 Fast stege eller stegjärn med bredd 0,30 m ska finnas om skorstenshöjd vid uppstigningsställe är större än 1,2 m. Ryggskydd ska finnas från 10 metersnivån om fallhöjden är större än 10 m. Faststege ska finnas om skorsten vid basen är större än 1,0 kvadratmeter. Vilplan anordnas på 30 metersnivån och på följande 10 metersnivåer (gäller från SBN 1975 för invändig stege).

Från och med 1982: SBN 1980	Från och med 1986: SBN 1980 och PFS 1985:4 Från och med 1989: NR	Från och med 1994: BBR (BFS 1993:57) Från och med 1999: ändringarna i BBR (BFS 1998:38)
<p>41:31</p> <p>Utförande och byggnadens förutsättningar lika anordningar för förbindelse till taknock</p> <p>ska finnas där så påvisas nödvändigt från säkerhetssynpunkt.</p>	<p>SBN och PFS 41:31 NR 1:2626</p> <p>Utförande och byggnadens förutsättningar lika anordningar för förbindelse till taknock</p> <p>ska finnas där så påvisas nödvändigt från säkerhetssynpunkt (ska finnas till altaner, fläktar, värmepumpar, solfångare, och andra anordningar som fodrar tillsyn och service)*.</p>	<p>8:2426</p> <p>Fast takstege eller gångbrygga med bredd 0,35 m (klass 2, typ B)**</p> <p>ska finnas om fasadhöjd närmast uppstigningsställe större än 4 m, taklutningen är större än 1:10 och uppstigningsstället är beläget mer än 1 m från anordning.</p>
<p>41:333</p> <p>Fast stege eller stegjärn med bredd 0,30 m ska finnas om skorstenshöjd vid uppstigningsställe är större än 1,2 m. Ryggskydd ska finnas från 10 metersnivån om fallhöjden är större än 10 m.</p> <p>Fast stege med bredd 0,30 m ska finnas om skorsten vid basen är större än 1,0 kvadratmeter. Vilplan anordnas på 30 metersnivå och på följande 10 metersnivåer (gäller från SBN 1975 för invändig stege).</p>	<p>SBN och PFS 41:333 NR 1:2624</p> <p>Fast stege eller stegjärn med bredd 0,30 m (0,35 m)* ska finnas om skorstenshöjd vid uppstigningsställe är större än 1,2 m. Ryggskydd ska finnas från 10 metersnivån om fallhöjden är större än 10 m.</p> <p>Fast stege med bredd 0,30 m (0,35 m)* ska finnas om skorsten vid basen är större än 1,0 kvadratmeter. Vilplan anordnas på 30 metersnivå och på följande 10 metersnivåer (gäller från SBN 1975 för invändig stege).</p>	<p>8:2424</p> <p>Fast stege eller stegjärn med bredd 0,35 m ska finnas om skorstenshöjd vid uppstigningsställe är större än 1,2 m. Ryggskydd ska finnas från 10 metersnivån om fallhöjden är större än 10 m.</p> <p>Fast stege med bredd 0,35 m ska finnas om skorsten vid basen är större än 1,0 kvadratmeter. Vilplan anordnas på 30 metersnivå och på följande 10 metersnivåer (gäller från SBN 1975 för invändig stege).</p>

* Krav i NR som avviker från SBN 1980 och PFS 1985:4.

** Krav i BFS 1998 som avviker från BFS 1993:57.

TABELL 2: ANORDNINGAR, FORTS.

Anordning	Från och med 1 juli 1960: BABS 1960 (Före den 1 juli 1960 se sidan 12, 17 kap. 20 § PBL)	Från och med 1968: SBN 67= BABS 1967 Från och med 1976: SBN 1975	
Arbetsplan på skorsten	36:33 Arbetsplan 0,30 x 0,60 m med räcke ska finnas på skorsten till en panna om skorstenshöjd vid uppstigningsstället är större än 2 m eller oavsett höjden om skorstenen är svåråtkomlig.	SBN 67 46:33 SBN 1975 41:334 Arbetsplan 0,30 x 0,60 m med räcke 1,0 m högt ska finnas på skorsten till en panna om skorstenshöjd vid uppstigningsstället är större än 2 m eller om fallhöjden är större än 8 m eller om det erfordras från säkerhetssynpunkt. Stegplatta 0,30 x 0,30 m med bygel godtas på små hus eller om fallhöjden är högst 8 m.	
Fästanordning för lina till säkerhetsbälte vid taknocken	36:42 Nockräcke ska placeras 0,15 m över takytan och vid ena sidan av taknocken eller takbrygga i vilken lina kan fästas runt bryggan eller takbrygga och fästöglor med c/c 3,0 m. En av anordningarna ska finnas om byggnadens höjd är minst 8 m och taket lutar mer än 1:4.	SBN 67 46:41 SBN 1975 41:342 Nockräcke ska placeras 0,15 m över takytan och vid ena sidan av taknocken eller takbrygga i vilken lina kan fästas runt bryggan eller takbrygga och fästöglor med c/c 3,0 m. En av anordningarna ska finnas om fasadens höjd är minst 8 m och taket lutar mer än 1:4.	
Fästningsanordning för lina till säkerhetsbälte på andra ställen av taket än vid taknock			

Från och med 1982: SBN 1980	Från och med 1986: SBN 1980 och PFS 1985:4 Från och med 1989: NR	Från och med 1994: BBR (BFS 1993:57) Från och med 1999: ändringarna i BBR (BFS 1998:38)
<p>41:334</p> <p>Arbetsplan 0,30 x 0,60 m med räcke 1,0 m högt ska finnas på skorsten till en panna om skorstenshöjd vid uppstigningsstället är större än 2 m eller om fallhöjden är större än 8 m eller om det erfodras från säkerhetssynpunkt.</p> <p>Stegplatta 0,30 x 0,30 m med bygel godtas om fallhöjden är högst 8 m.</p>	<p>SBN och PFS 41:334 NR 1:2625</p> <p>Arbetsplan 0,30 x 0,60 m med räcke 1,0 m högt ska finnas på skorsten till en panna om skorstenshöjd vid uppstigningsstället är större än 2 m eller om fallhöjden är större än 8 m eller om det erfodras från säkerhetssynpunkt.</p> <p>Stegplatta 0,35 x 0,30 m med bygel godtas om fallhöjden är högst 8 m.</p>	<p>8:2425</p> <p>Arbetsplan 0,30 x 0,60 m med räcke 1,0 m högt ska finnas på skorsten till en panna om skorstenshöjd vid uppstigningsstället är större än 2 m eller om fallhöjden är större än 8 m eller om det erfodras från säkerhetssynpunkt.</p> <p>Stegplatta 0,35 x 0,30 m med bygel godtas om fallhöjden är högst 8 m.</p>
<p>41:342</p> <p>Nockräcke ska placeras 0,15 m över takytan och vid ena sidan av taknocken eller takbrygga i vilken lina kan fästas runt bryggan eller takbrygga och fästöglor med c/c 3,0 m.</p> <p>En av anordningarna ska finnas om fasadens höjd är minst 8 m och taket lutar mer än 1:4.</p>	<p>SBN och PFS 41:342 NR 1:2631</p> <p>Nockräcke ska placeras 0,15 m över takytan och vid ena sidan av taknocken eller takbrygga i vilken lina kan fästas runt bryggan eller takbrygga och fästöglor med c/c 3,0 m.</p> <p>En av anordningarna ska finnas om fasadens höjd är minst 4 m oavsett taklutningen.</p> <p>Fästöglor med c/c 3,0 m godtas om taklutningen är högst 1:10.</p>	<p>8:2431</p> <p>Nockräcke ska placeras 0,15 m över takytan och vid ena sidan av taknocken ska finnas om fasadhöjd är större än 4 m gångbrygga i vilken lina kan fästas runt bryggan (klass 2, typ B) * eller gångbrygga (klass 2, typ B) * och fästöglor med c/c 3,0 m.</p> <p>En av anordningarna ska finnas om fasadens höjd är minst 4 m oavsett taklutningen.</p> <p>Fästöglor med c/c 3,0 m godtas om taklutningen är högst 1:10.</p>
		<p>8:2431</p> <p>Säkerhetshakar typ B om det är nödvändigt för att man ska kunna röra sig säkert på taket.</p>

* Krav i BFS 1998:38 som avviker från BFS 1993:57.

TABELL 2: ANORDNINGAR, FORTS.

Anordning	Från och med 1 juli 1960: BABS 1960 (Före den 1 juli 1960 se sidan 12, 17 kap. 20 § PBL)	Från och med 1968: SBN 67= BABS 1967 Från och med 1976: SBN 1975
Fotstöd vid takfot eller takbrott (vinkeländring av takfall)	36:43 Räcke som ger stadigt fotfäste eller stådränna som ger stadigt fotfäste. En av anordningarna ska finnas om byggnadshöjden är minst 8 m och taket lutar mer än 1:3. Vid byggnad vars höjd är högst 11 m finns vissa begränsningar i kravet.	SBN 67 46:42 SBN 1975 41:343 Takfotsräcke som ger stadigt fotfäste eller stådränna som ger stadigt fotfäste. En av anordningarna ska finnas på tak som lutar mer än 1:3 och som regelmässigt fordrar snöskottning om fasadhöjden är större än 11 m eller om fasadhöjden är 8–11 m och taket lutar mot för allmänheten tillgängligt område.
Skyddsanordningar vid takfönster och dylikt	36:44 Räcke med höjd 0,50 m eller förhöjning 0,35 m över takytan. En av anordningarna ska finnas om takfönster och dylikt har större dagmått än 0,60 x 0,80 m, inte kan bära personlast och är så beläget att det kan beträdas.	SBN 67 46:43 SBN 1975 41:344 Räcke med höjd 0,50 m eller förhöjning 0,35 m över takytan. En av anordningarna ska finnas om takfönster och dylikt har större dagmått än 0,60 x 0,80 m, inte kan bära personlast och är så beläget att det kan beträdas.
Skyddsanordningar vid uppstigningsöppningar		

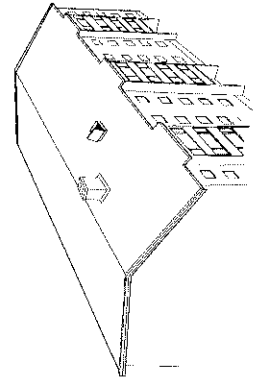
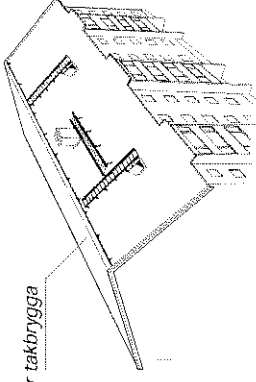
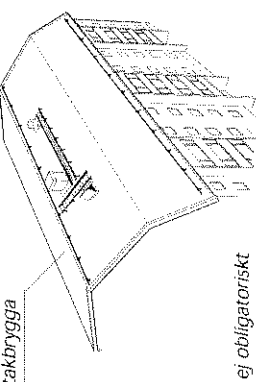
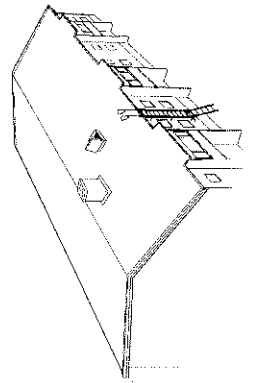
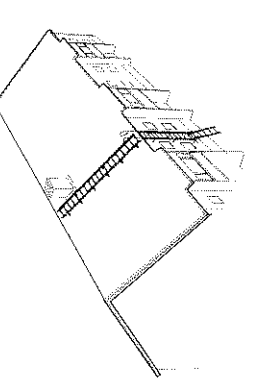
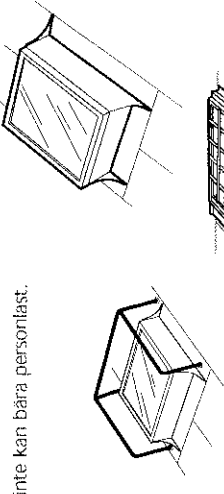
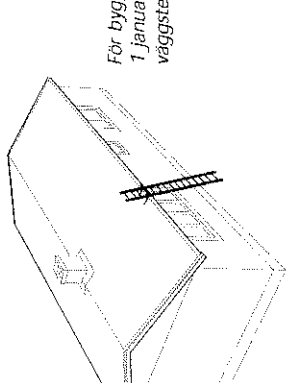
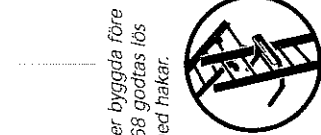
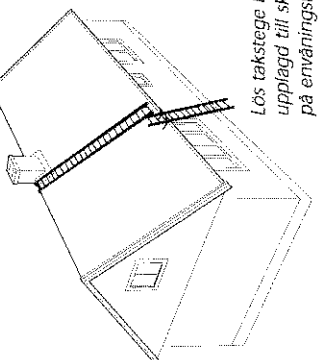
Från och med 1982: SBN 1980	Från och med 1986: SBN 1980 och PFS 1985:4 Från och med 1989: NR	Från och med 1994: BBR (BFS 1993:57) Från och med 1999: ändringarna i BBR (BFS 1998:38)
<p>41:343</p> <p>Takfotsräcke som ger stadigt fotfäste eller ståndränna som ger stadigt fotfäste.</p> <p>En av anordningarna ska finnas om fasadhöjden är mer än 8 m och taket lutar mer än 1:3.</p>	<p>SBN och PFS 41:343 NR 1:2632</p> <p>Takfotsräcke som ger stadigt fotfäste eller ståndränna som ger stadigt fotfäste.</p> <p>En av anordningarna ska finnas om fasadhöjden är mer än 8 m och taket lutar mer än 1:3.</p>	<p>8:2432</p> <p>Takfotsräcke som ger stadigt fotfäste eller ståndränna som ger stadigt fotfäste.</p> <p>En av anordningarna ska finnas om fasadhöjden är mer än 8 m och taket lutar mer än 1:3.</p>
<p>41:344</p> <p>Räcke med höjd 0,50 m eller förhöjning 0,35 m över takytan.</p> <p>En av anordningarna ska finnas om takfönster och dylikt har större dagmått än 0,60 x 0,80 m, inte kan bära personlast och är så beläget att det kan beträdas.</p> <p>Galler, nät och dylikt ska kompletteras nedåt med öppnande beträdbara brandventilatorer med fjärrmanövrerad utlösning.</p>	<p>SBN och PFS 41:3441 NR 1:2633</p> <p>Räcke med höjd 0,50 m eller förhöjning 0,35 m över takytan.</p> <p>En av anordningarna ska finnas om takfönster och dylikt har större dagmått än 0,60 x 0,80 m, inte kan bära personlast och är så beläget att det kan beträdas.</p> <p>Galler, nät och dylikt ska kompletteras nedåt med öppnande beträdbara brandventilatorer med fjärrmanövrerad utlösning.</p>	<p>8:2433</p> <p>Räcke med höjd 0,50 m eller förhöjning 0,35 m över takytan.</p> <p>En av anordningarna ska finnas om takfönster och dylikt har större dagmått än 0,60 x 0,80 m, inte kan bära personlast och är så beläget att det kan beträdas.</p> <p>Galler, nät och dylikt ska kompletteras nedåt med öppnande beträdbara brandventilatorer med fjärrmanövrerad utlösning.</p>
	<p>SBN och PFS 41:3441 NR 1:2621</p> <p>Räcke med höjd 0,50 m ska finnas om fasadhöjden närmast uppstigningsstället är minst 4 m och taklutningen är större än 1:4.</p>	<p>8:2421</p> <p>Räcke med höjd 0,50 m ska finnas om fasadhöjden närmast uppstigningsstället är minst 4 m och taklutningen är större än 1:4.</p>

TABELL 2: ANORDNINGAR, FORTS.

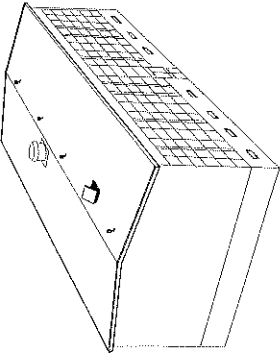
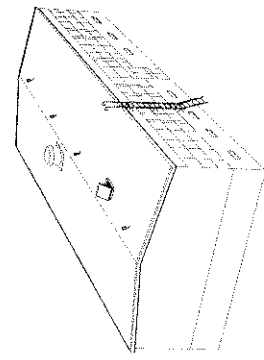
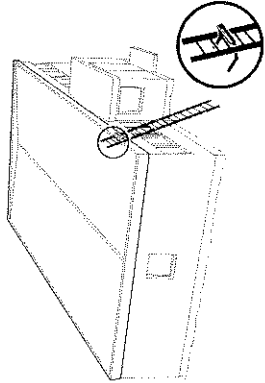
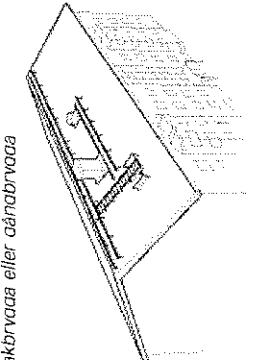
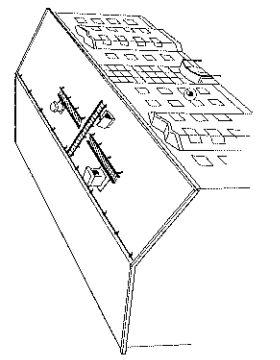
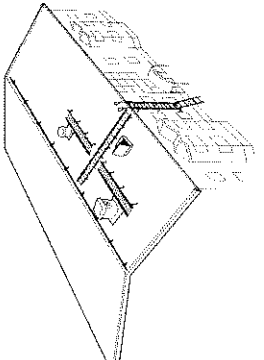
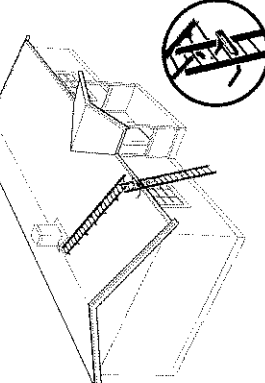
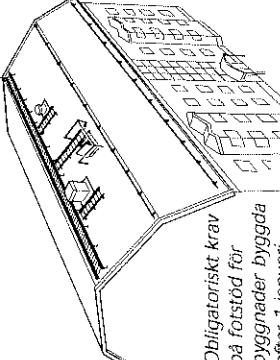
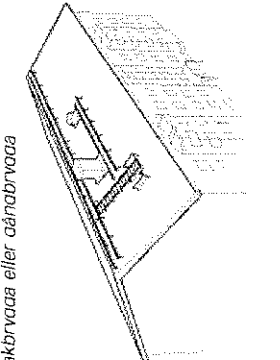
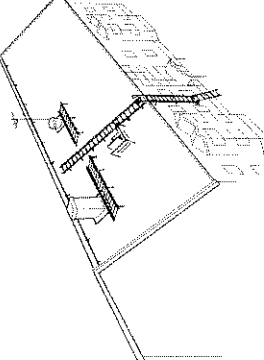
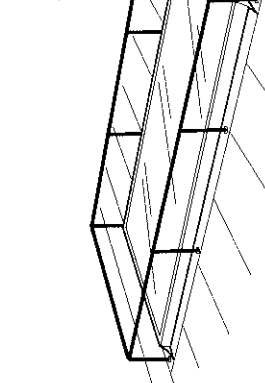
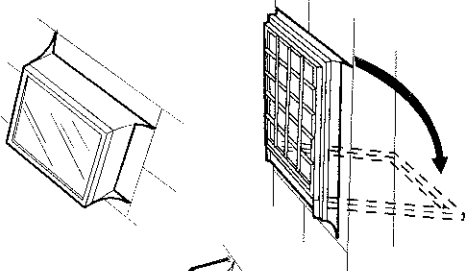
Anordning	Från och med 1 juli 1960: BABS 1960 (Före den 1 juli 1960 se sidan 12, 17 kap. 20 § PBL)	Från och med 1968: SBN 67= BABS 1967 Från och med 1976: SBN 1975	
Skyddsanordningar vid fönster i gårdsbjälklag med mera	36:44 Räcke med höjd 0,75 m ska finnas runt ljusbrunn Galler, nät och dylikt ska finnas där så provas erforderligt.	SBN 67 46:432-435 SBN 1975 41:345 Räcke med höjd 0,50 m ska finnas om fönster och dylikt kan beträdas dock inte av allmänheten och inte kan bära personlast. Räcke med höjd 1,1 m ska finnas om fönster kan beträdas av allmänhet och inte kan bära förekommande laster. Galler, nät och dylikt ska anbringas i öppningar till ventilationsschakt, varustört med mera, där allmänheten har tillträde. Dimensioneras för förekommande laster.	
Halkskydd			

Från och med 1982: SBN 1980	Från och med 1986: SBN 1980 och PFS 1985:4 Från och med 1989: NR	Från och med 1994: BBR (BFS 1993:57) Från och med 1999: ändringarna i BBR (BFS 1998:38)
<p>41:345</p> <p>Räcke med höjd 0,50 m ska finnas om fönster och dylikt kan beträdas dock inte av allmänheten och inte kan bära personlast.</p> <p>Räcke med höjd 1,1 m ska finnas om fönster kan beträdas av allmänhet och inte kan bära förekommande laster.</p> <p>Galler, nät och dylikt ska anbringas i öppningar till ventilationsschakt, varustört med mera, där allmänheten har tillträde. Dimensioneras för förekommande laster.</p>	<p>SBN och PFS 41:345 NR 1:2634</p> <p>Räcke med höjd 1,1 m ska finnas om fönster kan beträdas av allmänhet och inte kan bära förekommande laster.</p> <p>Räcke med höjd 0,50 m eller annat motsvarande skydd.</p> <p>En av anordningarna ska finnas om takfönsteroch dylikt inte kan bära personlast och är så beläget att det inte kan beträdas av allmänheten.</p> <p>Galler, nät och dylikt ska anbringas i öppningar till ventilationsschakt, varustört med mera, där allmänheten har tillträde. Dimensioneras för förekommande laster.</p>	
<p>41:346</p> <p>Skäligt skydd mot halkning på yttertak.</p> <p>Krav gäller för alla taktytor som kan beträdas, även under uppförandet av taket.</p>	<p>SBN och PFS 41:3461 NR 1:261</p> <p>Skäligt skydd mot halkning på yttertak.</p> <p>Krav gäller för alla taktytor som kan beträdas, även under uppförandet av taket.</p>	<p>8:22</p> <p>Skäligt skydd mot halkning på yttertak.</p> <p>Krav gäller för alla taktytor som kan beträdas, även under uppförandet av taket.</p>

BILDEKEMPEL FÖRE 1986

<p>Taklutning mindre än 1:4</p> <p>Fasadhöjd över 8 m</p>	<p>Taklutning större än 1:4</p> <p>eller takbrygga</p>	<p>Taklutning större än 1:3</p> <p>eller takbrygga</p> <p>krav på fotstöd ej obligatoriskt för byggnader byggda före 1 januari 1982.</p>
<p>Fasadhöjd mellan 4-8 m</p> 		<p>Skyddsanordningar vid takfönster och dylikt krävs oavsett fasadhöjd och taklutning om fönstret</p> <ul style="list-style-type: none"> - har större mått än 0,6 x 0,8 m, - kan beträdas, - inte kan bära personlast.
<p>Fasadhöjd upp till 4 m</p> 	<p>För byggnader byggda före 1 januari 1968 göutas lös väggstege med hakar.</p> 	<p>Lös takstege betryggande upplagd till skorsten göutas på envåningshus byggda före 1 juli 1968.</p>

BILDEKEMPEL FRÅN OCH MED 1986

Taktlutning mindre än 1:10	Taktlutning större än 1:10	Taktlutning större än 1:4 <i>Takbräva eller cånbräva</i>	Taktlutning större än 1:3
<p>Fasadhöjd över 8 m</p> 			
			<p>Obligatoriskt krav på fotstöd för byggnader byggda efter 1 januari 1982.</p>
			<p>Skyddsanordningar vid takfönster och dyligt krävs oavsett fasadhöjd och taktlutning om fönstret</p> <ul style="list-style-type: none"> - har större mått än 0,6 x 0,8 m, - kan beträdas, - inte kan bära personlast.

SÄKERHET PÅ TAK

EN SAMMANSTÄLLNING AV GÄLLANDE REGLER

Revidering

Varje år skadas eller dör människor som arbetar på tak. Orsaken till olyckorna är oftast att bestämmelserna om taksäkerheten inte följs. På en del byggnader underhålls fasta takskydds-anordningar dåligt och på vissa äldre byggnader saknas de. De bestämmelser som gäller vid arbete på tak är inte heller kända för alla.

Bestämmelserna om fasta skyddsanordningar är olika för olika årgångar av byggnader. Vad som gäller vid arbete på tak har på senare tid också ändrats. Det är därför förståeligt att det kan vara svårt att snabbt ta reda på vad som gäller och att man behöver hjälp med att lätt kunna orientera sig i bestämmelserna.

I denna revidering har vi strävat efter att göra det ännu lättare att hitta vad som gäller för en viss byggnad. Rapporten har därför fått en ny och klarare struktur och är kompletterad med bildexempel. De senaste bestämmelserna i lag, förordning och föreskrifter är också med.

